

Yttrande över promemorian Ändrade krav på rapportering och registerhållning om användningen av avloppsslam i jordbruket, dnr 00097/2024

Beskrivning av ärendet

Helsingborgs stad har bjudits in att lämna synpunkter på rubricerad promemoria. Remissen har lämnats över till miljönämnden för svar direkt till Regeringskansliet.

I promemorian föreslås nya bestämmelser i förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och i förordning (2010:1770) om geografisk miljöinformation. Ändringarna berör i huvudsak kraven gällande rapportering från producenterna av avloppsslam men även hur Naturvårdsverket ska föra register över uppgifterna samt hur dessa görs tillgängliga för allmänheten. Naturvårdsverket föreslås även få utökat bemyndigande att meddela föreskrifter inom området. Ändringarna är nödvändiga för att genomföra ändringar i EU:s slamdirektiv¹.

Synpunkter

Sammanfattning

Miljöförvaltningen ser i huvudsak positivt på det aktuella förslaget och håller med om att de föreskrifter som finns i dag måste uppdateras. Förvaltningen önskar att förslaget kring vem som ska lämna uppgifter till registret tydliggörs samt att underlåtenhet att lämna uppgifter sanktioneras. Vidare har förvaltningen förslag gällande datum för ikraftträdandet.

Avsnitt 6 Skyldighet att lämna uppgifter till registret

Enligt förslaget ska alla som producerar avloppsslam som kommer att användas i eller på jordbruksmark lämna uppgift om detta till registret. Det finns ett flertal verksamhetsutövare i samhället som i sin verksamhet ger upphov till slam, avsiktligt eller oavsiktligt. Vad miljöförvaltningen erfar hämtas slammet oftast av andra bolag, så kallade slamentreprenörer, och sprids på åkermark, används vid jordtillverkning eller läggs på deponi. Med hänsyn till att slammet kan innehålla föroreningar är det viktigt att det hanteras på ett sätt som inte utsätter miljön eller människors hälsa för risker. Som tillsynande myndighet på miljöbalkens område anser vi att det är viktigt att slam som används som gödning på jordbruksmark kan spåras. För att underlätta tillsynen behöver vi därför veta var slammet placerats.

Den föreslagna formuleringen av paragrafen 49 e gör dock gällande att endast den som producerar avloppsslam med avsikt att sprida eller på annat sätt använda det på eller i jordbruksmark omfattas av kravet på att lämna uppgifter till registret ("Den som producerar avloppsslam för spridning över jordbruksmark eller för någon annan användning på eller i jordbruksmark"). Bestämmelsens syfte borde i stället vara att

¹ Rådets direktiv av den 12 juni 1986 om skyddet för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket

alla som producerar slam som används i eller på jordbruksmark, oavsett om den ursprungliga produktionen sker i syfte att sprida i eller på jordbruksmark eller inte, bör omfattas av kravet på att lämna uppgifter. Nuvarande formulering får till följd att slamproducenter vars slamproduktion enbart är ett avfall som uppkommer i den ordinarie verksamheten inte kommer att omfattas av uppgiftsskyldigheten, då deras syfte med produktionen aldrig varit att använda den på jordbruksmark. Detta gäller exempelvis avloppsreningsverk, privata minireningsverk och industrier med egna reningsverk, vars syfte inte är att producera slam för spridning på jordbruksmark utan som får ett slam på grund av att de behöver rena ett smutsigt vatten i sin verksamhet. Slam från dessa producenter riskerar därmed att inte kunna spåras av tillsynsmyndigheterna, då just dessa inte kommer omfattas av kravet att lämna uppgifter till registret.

Enligt miljöförvaltningens tolkning innebär skrivningen att alla producenter av avloppsslam som ska spridas på jordbruksmark omfattas av kravet om att lämna uppgifter. Detta innebär att även spridning av avloppsslam från små privata avloppsanläggningar omfattas. Detta skiljer sig från dagens krav, där producenter av avloppsslam från små privata avloppsanläggningar inte behöver lämna uppgifter, trots att de omfattas av kraven i slamkungörelsen². Den möjlighet att undanta mindre avloppsanläggningar som direktivet medger har alltså inte utnyttjats. Miljöförvaltningen ser problem med att få detta att fungera i praktiken även om det finns fördelar med att dessa krav ställs gällande allt avloppsslam som sprids på åkermark, trots att avloppsslam som kommer från privata hushåll generellt inte anses innehålla sådana föroreningshalter som riskerar att innebära olägenhet för miljön. Miljöförvaltningen anser att möjligheten att undanta mindre avloppsanläggningar bör övervägas efter en genomgång av riskerna med ett sådant undantag.

Vad miljöförvaltningen erfar är det vanligaste att avloppsslammet lämnas av de kommunala avloppsreningsverken till en slamentreprenör som agerar som en mellanhand mellan reningsverket och mottagaren av slammet. Det är därför viktigt att kravet på att lämna uppgifter till registret formuleras på ett sådant sätt att det inte finns möjlighet att undkomma skyldigheten genom att lämna avloppsslammet till en mellanhand innan det sprids på jordbruksmark.

Avsnitt 11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Enligt förslaget ska bestämmelserna träda i kraft 1 december 2024. Detta innebär att rapporteringen av uppgifter om slam för 2024 kommer att omfattas av två olika lagstiftningar och redovisningsperioder, vilket försvårar jämförelser mellan olika år och ökar den administrativa bördan för de uppgiftsskyldiga. Miljöförvaltningen anser därför att föreslagna ändringar bör träda i kraft den 1 januari 2025.

Övriga synpunkter: Sanktioner

I förslaget anges inga förändringar gällande miljöstraffsavgifter eller andra straffrättsliga påföljder. Miljöförvaltningen anser att påföljder i form av miljöstraffsavgifter ökar verksamhetens vilja att följa kraven som ställs och visar även på vikten av att kraven följs. Förvaltningen anser därför att en miljöstraffsavgift bör införas i de fall producenter av avloppsslam inte lämnar uppgifter till registret.

² Kungörelse med föreskrifter (SNFS 1994:2) om skydd för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket

Miljönämnden den 19 september 2024